

HOGYAN TANUL A Z GENERÁCIÓ?

HOW DOES Z GENERATION LEARN?

Gál Tímea^{1*}, Árváné Ványi Georgina¹

¹ Vállalkozásfejlesztési Tanszék, Gazdaságtudományi Kar, Debreceni Egyetem, Magyarország

---

Kulcsszavak:

Z generáció
tanulási stílus
felsőoktatás

Keywords:

Z generation
learning style
higher education

Cikktörténet:

Beérkezett 2017. dec. 18.
Átdolgozva 2017. dec. 27.
Elfogadva 2017. dec. 30.

Összefoglalás

Számos tanulmány vizsgálja a tanulási stílus ismeretének fontosságát mind az oktatók, mind a hallgatók oldaláról nézve. Evidenciaként is kezelhető, hogy amennyiben lehetősége van a hallgatónak a saját tanulási stílusának megfelelő, vagy ahhoz legközelebbi módon ismeretek, készségek, kompetenciák elsajátítására: a tanulás élménnyé és jóval eredményesebbé válhat. A vállalkozásoktatást, annak módszereit is vizsgálva jelen tanulmány szerzői úgy gondolják, hogy a hallgatók oldaláról a tanulási stílus vizsgálata eredményesebbé és hatékonyabbá tudja tenni mind az oktatást, mind a tanulást. Jelen tanulmányban a szerzők 200 középiskolás diák tanulási stílusát mérték fel.

Abstract

Several studies have been executed about the importance of knowing the learning styles on both sides of the educators and the students. Many of them state that learning can be an experience and more effective if the student can acquire knowledge, skills and competences in the closest way to his learning style. Examining the entrepreneurship education and its methods the authors believe that analysing the learning styles is a must to make the teaching and learning more efficient and effective. In this paper the authors questioned 200 students studying at secondary grammar schools on their learning styles.

---

1. Bevezetés

Amikor a képzés eredményessége kerül szóba a felsőoktatási intézményekben, általában mind az oktatók, mind a hallgatók erős kritikával illetik a másik felet, ugyanakkor nehezen ismerik el saját valós szerepüket a folyamatok alakulásában (Ollé, 2009). Az oktató hallgató viszonyt természetes módon nehezítik egyre inkább a generációs problémák, melynek megjelenési formái az életstílus, munkastílus eltérése; az eltérő értékek, elérendő életcélok különbségei; és az eltérő tanulási stílusok is. Az oktatás átalakításának alapelveihez az UNESCO 4 pillért fogalmazott meg a 21. századra: a tudás tanulása, a cselekvés tanulása, a létezés tanulása és az együttélés tanulása. A régi iskolai modelleken való túllépés legnagyobb kihívását az emberek érzelmei, a jellemzően tudattalan hitei, feltételezései és értékei jelentik (Dede, 2011).

Jelen tanulmányunk egy a vállalkozásoktatást több oldalról is vizsgáló kutatás részét képezi, melynek fő fókuszában a 21. századi vállalkozásoktatás áll. Ennek keretében áttekintjük a tradicionális és innovatív, modern oktatási módszertanokat, a csapatban vállalkozás oktatásban való alkalmazhatóságát több aspektusból, valamint a jelen és a leendő hallgatók elvárásait és motivációit kutatjuk elsősorban az üzleti, vállalkozói felsőoktatással

kapcsolatban. Az oktatási rendszer feladata és kötelessége ma már elsősorban, hogy segítse a fiatalokat abban, hogy elsajátítsák a vállalkozói szemléletet, beleértve a kreativitást, az innovativitást, a kockázatvállalási készséget, a projektszemléletet, a kezdeményezőkészséget, a felelősségvállalás készségét, az önállóságot és a célorientáltságot (Gál et al, 2017). A hallgatók tanulási stílusának alaposabb ismerete az oktató részére lehetőséget ad arra, hogy ahhoz jobban igazítsa az oktatási módszereket, ezenkívül a hallgató számára is hasznos, ha tisztában van a saját tanulási stílusával, preferenciáival, hiszen ennek ismeretében tud szakot, kurzust választani valamint a saját tanulási módszerei hatékonyságán javítani. Napjaink hallgatói tudatossága is jóval erőteljesebb például az oktatók hozzáállásával kapcsolatosan is (Árváné et al, 2017). Több kutatás is alátámasztja, hogy a hallgatók tanulási stílusának figyelembe vétele esetén, mint például a teret adó tanulási utak esetében a tanulók nagyobb figyelmet fordítanak önmagukra, nagyobb felelősséget mutatnak saját maguk eredményei iránt (Katonáné et al., 2017).

2. Tanulási stílus

Számos kutató egyetért abban, hogy a tanulási stílus ismerete egyaránt nagyon hasznos tudás mind az oktatók, mind a tanulók számára. Az oktatók a tanulási stílus ismeretének birtokában tulajdonképpen akár személyre szabott pedagógiát is alkalmazhatnak, de legalábbis olyat, ami a legtöbb hallgató tanulási stílusához a leghatékonyabb. Mindezek által mind az oktatók, mind a hallgatók elégedettsége növelhető (Lubawy, 2003).

Árváné et al. (2016) hallgatói preferenciák alapján a csoportos tanulás fontosságát tudta alátámasztani, mivel a megkérdezettek számára kiemelten fontos a csapatmunka és a napi szintű együttműködés.

A tanulás háttérében bármilyen ok is áll, fontos, hogy az egyén felelősséget vállaljon saját tanulásáért, és a gondolkodását, érzelmeit, cselekvéseit ennek megfelelően alakítsa (Pierog et al., 2016). A tanulási stílus ismerete támogatja a tanuló egyén felelősségvállalását a saját fejlődésében.

A tanulási stílus leírását több kutató is megkísérelte, azonban a koncepcionális keretek hiánya miatt mind a tanulási stíluselmélet mind annak mérése állandó kritikának van kitéve (Romanelly et al., 2009). A "tanulási stílusok" referencia-definíciója a következő: "a tanulási stílus egy kognitív, hatékony és pszichoszociális viselkedés, amely viszonylag stabilan megmutatja, hogy az egyén hogyan érzékel, hogyan lép kölcsönhatásba a környezetével és milyen választ ad a tanulási helyzetekben (Curry, 1981)."

Balogh (1993) szerint tanulási stílusnak nevezzük a tanuló önálló tanulásában megmutató stílusjegyeit. Mező (2002) megfogalmazásában a tanulási stílus az egyén által előnyben részesített külső és belső tanulási feltételeket jelenti.

Kolb 1984-es modellje két dimenzió alapján négyféle tanulási stílust ír le (Cserné, 2008), melyek lényegében különböző képességek, melyek mindegyikére szükség van a sikeres tanulási folyamathoz – ám az emberek eltérők aszerint, hogy melyiket részesítik előnyben.

Dimenziói:

- konkrét (konkrét élmények megszerzése) - absztrakt (elvont fogalmak alkotása);
- aktív (aktív kísérletezés) - reflektív (gondolkodó megfigyelés).

Valamely fejlesztés során például célunk az lehet, hogy az elhanyagolt területeket is bevonjuk a tanulás folyamatába, az erősségekre alapozva. A két dimenzióból származtatható négy tanulási stílust az alábbi ábra szemlélteti (Cserné, 2008):

1. Alkalmazkodó. Erőssége a konkrét tapasztalatokra épülő aktív kísérletezés. Intuitív, cselekvésorientált, jól alkalmazkodik a körülményekhez. Tanulásában fontos szerepet kapnak az érzelmek, szívesen tanul együtt másokkal. Értékeli az emberi viszonyokat, a minél reálisabb helyzeteket, nyitott a problémák megoldására. Az elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazására törekszik.

2. Divergens, nyitott. Konkrét információkat, tapasztalatokat gyűjt, reflektív megfigyelő. Az információkat megfigyelésen és megértésen át dolgozza fel. A képzelet és a problémamegoldás segítségével többféle választ hoz létre.

3. Asszimiláló. Ezt a stílust az absztrakt fogalomalkotás és az elmélkedő megfigyelés jellemzi. Megfigyelésen alapuló tapasztalatait összegyűjti, ezek alapján elméleti modelleket alkot, viszont a gyakorlati alkalmazás kevésbé foglalkoztatja.

4. Konvergens. Elvont információkat gyakorlat- és cselekvésorientáltan alkalmaz, célratörő, tervezésorientált. A konvergáló stílusú tanuló erős az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazásában. Jobban szeret tárgyakkal foglalkozni, mint egyénnel (Cserné 2008).

A tanulási stílus kérdőív kidolgozásának és alkalmazkodásának területén Szitó (2005) végzett úttörő munkát. Az általa bemutatott tanulási stílusok: az információ felvételének módja, a társas környezet, a környezeti ingerek, a motiváció, és a gondolkodási stílus. A kérdőív 33 állítással tartalmazza az Auditív, a Vizuális, a Mozgásos, a Társas, a Csend, az Impulzív és a Mechanikus skálákat, amelyeket 5 fokozatú skálán kell értékelni.

Honey és Mumford (De Vita, 2001) egy alternatív eszközt fejlesztett, mely a Tanulási Stílus Kérdőív (LSQ – Learning Style Questionnaire) elnevezést kapta. Az eszköz a korábbi módzataihoz képest mind az érvényességet, mind a prediktív pontosságot tekintve tovább lett fejlesztve.

A módszer segítségével a tanulási stílus 4 típusát különböztették meg:

- aktivista (tapasztalatból való tanulás);
- reflektáló (megfigyelésekből való tanulás);
- elméleti (az összefüggések és a kölcsönhatások feltárásából való tanulás);
- pragmatikus (gyakorlatias, a dolgok kipróbálása révén történő tanulás).

Az LSQ alternatívája, a Canfield Tanulási Stílus Leltár (CLSI - Canfield Learning Style Inventory) szintén 4 dimenzióban állapítja meg a tanulási stílusokat. Ezen dimenziók viszont figyelembe veszik a tanulás feltételeit, az érdeklődési köröket, a tanulás módszerét és a teljesítmény feltételeket (Canfield, 1992).

3. A Z generáció jellemzői

A legegyszerűbben megfogalmazva a Z generációba azok tartoznak, akik felnőtt élete a 21. században zajlik (Székely 2012). Az ő nemzedéki identitásukat a globalizáció tapasztalata, a határok eltűnése, a világot megrázkódtató közös élmények határozzák meg. Mindez elválaszthatatlan az egész Földet átfogó, mindenki számára, mindig, mindenütt elérhető információs hálózat megjelenésétől (Barabási 2003). Csepeli (2016) szerint a Z nemzedék tanulási preferenciáit erőteljesen befolyásolja, hogy a tudás új architektúrájával találkozik, mely a keresést, a navigálást, a megerősítést részesíti előnyben a fix, az agyban tárolt tudáshoz képest. Az emberiség korábban létrehozott tudását a Z nemzedék számára a hálózat teszi hozzáférhetővé, minden modalításban, legyen az zene, kép, mozgókép, írott vagy hangzó szöveg. Ahogy Csepeli (2016) is írja e nemzedék tagjai „digitális bennszülöttek”, akik számára a világot átfogó információs hálózat által teremtett online valóság az elsődleges. A felnőttek elvesztik monopóliumukat a valóság értelmezésére és ellenőrzésére. Ráadásul a technológia, mint arra már utaltunk, rohamos ütemben változik, fejlődik. A kapcsolódási eszközök, a szoftverek és alkalmazások folytonosan cserélődnek.

Mindig, mindent újra kell tanulni, ami a Z generáció tagjai számára természetes, de szüleik és nagyszüleik vagy akár oktatóik, tanáraik számára terhes és zavaró is lehet.

4. Módszertan

A kutatás kezdetekor szekunder kutatás keretében vizsgáltuk a kapcsolódó szakirodalmat és kutatási eredményeket a Z generáció sajátosságairól, továbbtanulási szándékukról és a tanulási stílusukról.

Primer kutatásunkat 2017 február-március hónapokban végeztük el a Debrecenben tanuló 11. osztályos középiskolások körében kérdőíves megkérdezéssel. A megkérdezés során kvantitatív és kvalitatív módszertani elemeket is alkalmaztunk. A vizsgált 11. osztályos osztályfőnöki órájának idejében először nyitott kérdéseken keresztül, interaktív beszélgetés formájában kérdeztünk rá a felsőoktatásba való továbbtanulási szándékukra. Ezt követte a kvantitatív felmérés, amelynek keretében kitöltötték a diákok egy, a tanulási stílusukat mérő kérdőívet (Borbély et al., 2017), melynek nyelvezete, stílusa a korosztályuknak megfelel. A tanulási stílus megállapításához a diákoknak 24 állítást kellett rangsorolniuk négyes csoportokra bontva 1-től 4-ig (leginkább jellemzőhöz 4 pontot, a kevésbé jellemző mellé 3, a még kevésbé jellemző mellé 2, a legkevésbé jellemző mellé 1 pontot rendelhettek). A négyes csoportokon belül egy pontszám csak egyszer szerepelhetett.

A pontok alapján az általunk alkalmazott tanulási stílusokat vizsgáló modell négy dimenzióba sorolja a válaszadókat az alapján, hogy elméleti vagy gyakorlati érdeklődésűek, illetve, hogy szervezettek vagy szervezetlenek.

- A **sárgák** típusába tartozók elméleti érdeklődésű, szervezett egyének. Nagyon szeretnek olvasni, a tanulás vagy a munka során szeretnek könyvekből és más forrásokból dolgozni. Szívesen végeznek írásbeli munkát és jobban preferálják, ha egyedül dolgoznak, mint csapatban. A tanulásukat és annak folyamatát gondosan megtervezik.
- A **zöldek** közé tartozó emberek gyakorlatias érdeklődésűek és szervezettek. Ők azt szeretik, ha pontosan megmondják nekik, hogy mit kell csinálniuk. Szeretik a rendszerességet és nagy figyelmet fordítanak a részletekre. Előnyben részesítik a gyakorlatias munkát és a feladatokat lépésenként megvalósítani.
- A **pirosak** gyakorlatiasak és szervezetlenek. Szeretik a kihívást, azaz ha valamilyen megoldandó problémával találkoznak, akkor arra szívesen dolgoznak ki önállóan ötleteket. Szeretik megérteni és átlátni a problémát.
- A **kék** típusba tartozók elméleti érdeklődésűek és szervezetlenek. Szeretik, ha a munka élvezetes és emberekkel kapcsolatos, mivel szeretik a dolgokat másokkal megbeszélni. Jól megértik mások érzéseit. Sokszor használják a képzelőerejüket, nagyon kreatívak, szeretik a drámát, a művészetet és a zenét.

A megkérdezésben összesen 200 diák vett részt 3 neves debreceni gimnázium 6 osztályának tagjai, amelyből 70 férfi és 130 nő volt. A legfiatalabb 17 éves, a legidősebb 20 évet betöltött volt a vizsgált mintában, átlagéletkoruk 18 év. A továbbtanulási szándék a megkérdezettek körében 100% volt. Valamennyi kérdőív értékelhető választatot tartalmazott, így a minta alapsokasága 200 fő volt.

5. Eredmények

A tanulási stílus felméréséhez felsorolt állításokat és az azokra adott pontszámok átlagát az 1. ábra mutatja be csökkenő sorrendben. Az egyes oszlopok színe azt mutatja, hogy melyik állítás melyik színcsoportba, vagyis melyik tanulási stílusba tartozik. A színek alapján

szembetűnő, hogy a legmagasabb átlagértékeket a kék színű állítások érték el, vagyis az általunk **megkérdezettek többsége tanulási stílus szempontjából elméleti érdeklődésű és szervezetlen**. A legalacsonyabb értékeket a sárga tanulási stílusra jellemző állítások kapták (elméleti érdeklődésű, szervezett).

A legmagasabb értéket átlagban az az állítás kapta, mely szerint a tanulók **szeretik, ha a munka élvezetes**, ezt követi az, hogy **szeretik használni a képzelőerejüket**. Jellemző a megkérdezettekre, hogy **szeretik, ha a munkájuk az emberekkel kapcsolatos** és véleményük szerint **jól megértik mások érzéseit**. **Szeretik a gyakorlatias, önálló munkát** és azt, ha új **ötleteiket kipróbálhatják**.

A középső harmadban olyan állítások szerepelnek, amelyek főleg a precizításra és a figyelemre vonatkoznak, illetve arra, hogy mennyire szeretnek megoldandó problémával találkozni és lépésenként megtervezni a megoldást.

A legkevésbé azt preferálják a hallgatók, ha írásbeli munkát kell végezniük, illetve könyvekből és más forrásokból kell dolgozniuk. Nem kedvelik azt sem, ha pontosan megmondják nekik, hogy mit csináljanak, és nem tervezik meg gondosan a tanulást sem.

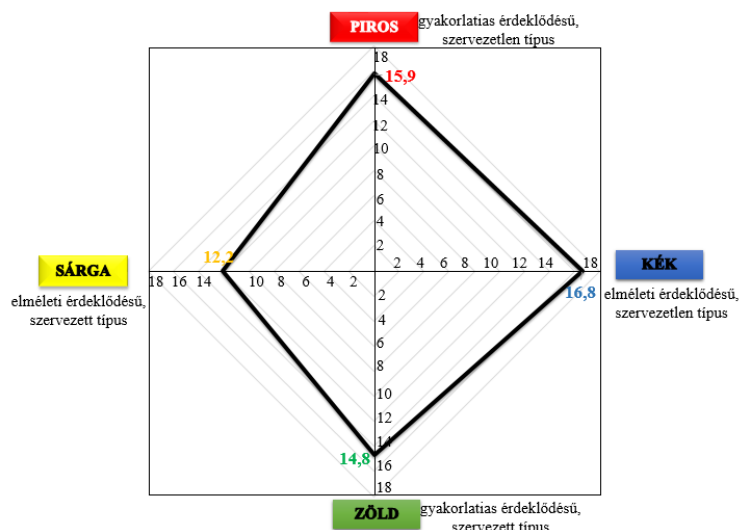

1. ábra: A tanulási stílus felméréséhez szükséges állítások értékelése (N=200)

Forrás: saját kutatás eredményei, 2017

A 2. ábra az összesített eredményeket mutatja be. Ezeket az értékeket úgy számoltuk ki, hogy összeadtuk az adott típusba tartozó állítások értékeit válaszadónként, majd átlagoltuk az összegeket típusonként.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a megkérdezettek legtöbbször leginkább a kék tanulási stílusba tartozik (elméleti érdeklődésű, szervezetlen típus; 16,8), majd ezt követi a piros tanulási stílus 0,9-del alacsonyabb értékkel (gyakorlatias érdeklődésű szervezetlen típus; 15,9). Ettől a típustól 1,1-del alacsonyabb a zöld tanulási stílus, amely gyakorlatias érdeklődésű, szervezett típus. A legalacsonyabb értéket a sárga típusba tartozóknál mértünk (12,2), amely az elméleti érdeklődésű, szervezett típus.

2. ábra: A tanulási stílusok alakulása a megkérdezett középiskolásoknál (N=200)

Forrás: saját kutatás eredményei, 2017

6. Következtetések

Általánosságban már tudjuk, hogy a Z-generációnak a tanulásban igénye van a felfedezés öröme és a gyakorlatba ágyazott tudásra. Ez a korosztály alapvetően kedveli a csapatmunkát, a kölcsönös együttműködést. Ezt egyértelműen visszaigazolja a felmérés eredménye is, miszerint a csapatmunkára vonatkozó állítások, a másokkal való együttgondolkodást, az együttműködést, a kreativitás használatát és az elmélet gyakorlatban való kipróbálását jellemzően preferálták válaszaik alapján a minta résztvevői. Az írott szövegek és a könyvek helyett a gyakorlatban való tanulás iránti igény a mintában is egyértelműen tetten érhető, csakúgy, mint a szakirodalmakban, ezért célszerű az oktatási anyagok közé növekvő számban multimédiás tartalmakat beépíteni a jövőben.

A vállalkozásoktatásban felmerült oktathatósági dilemma, a készségek és a képességek taníthatóságának nehézségei, az új generációk eddigiektől eltérő tanulási stílusa mind azt támasztják alá, hogy az oktatási módszerek a képzések valamennyi szintjén erőteljes átdolgozásra, aktualizálásra szorulnak. Az induktív és azon belül a projektalapú, a felfedezésen és csapatmunkán alapuló oktatási módszerek azok, amelyek a Z generáció tanulási stílusának leginkább megfelelnek majd a jövőben, és az oktatási rendszer szereplői számára nagyobb eredményességet, elégedettséget tudnak majd biztosítani.

Irodalomjegyzék

- [1] Árváné Ványi, G. - Katonáné Kovács, J. – Popovics, P. – Gál, T. (2017). „A Z generáció felsőoktatással kapcsolatos motivációinak és elvárásainak vizsgálata.” *International Journal Of Engineering And Management Sciences / Műszaki És Menedzsment Tudományi Közlemények* 2.:(4.) pp. 1-13. (2017)
- [2] Árváné Ványi, G., Katonáné Kovács, J., Gál, T. (2016). „Teampreneurship education as an answer to the challenges of the 21st century - Case study of Team Academy Debrecen.” *MARKETING ÉS MENEDZSMENT* 1.:(1.) pp. 65-74.
- [3] Balogh, L. (1993). „Tanulási stratégiák és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai”. Debrecen. KLTE.
- [4] Barabási, A. L. (2003). „Behálózva. A hálózatok új tudománya.” Magyar Könyvklub, Budapest.
- [5] Borbély, A. – Botos, R. – Turcsik, K. (2017). „Tanulásmódszertan 1.” http://www.oveges.hu/wp-content/uploads/2013/01/TanModszertan_1_blokk/6.TanulasiStilus.pdf
- [6] Canfield, A. (1992). „Canfield Learning Styles Inventory Manual.” Los Angeles: Western Psychological Services.

- [7] Curry, L. (1981). „Learning preferences in continuing medical education.” *Canadian Medical Association Journal*.124:535-6.
- [8] Csepeli, Gy. (2016). „A z nemzedék lehetséges életpályái.” *Educatio* 2016/4. 509–515. pp.
- [9] Cserné Adermann, G. (2008). „Tanulási stílusok és képzési stratégiák.” In *Andragógiai ismeretek* (Szerk.: Benedek, A.; Koltai, D.; Szekeres, T.; Vass, L.) Budapest. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Tanár-továbbképzési Füzetek III.
- [10] De Vita GD. (2001). „Learning styles, culture and inclusive instruction in the multicultural classroom: a business and management perspective.” *Innovations Educ Teaching Int.* 2001;38:165-74.
- [11] Dede, C. (2011). „21st Century Education Requires Lifewide learning.” *Harvard Business Review* <https://hbr.org/2011/03/21st-century-education-require>.
- [12] Gál, T. - Katonáné Kovács, J. - Árváné Ványi, G. (2017): „Egy innovatív, finn vállalkozói képzés módszertani eszközeinek elemző értékelése és európai tényérésének bemutatása”. *VEZETÉSTUDOMÁNY XLVIII.:(8-9.)* pp. 78-88. (2017)
- [13] Katonáné Kovács, J. - Árváné Ványi, G. – Popovics, P. – Gál, T. (2017). „A személyes tanulási szerződés alkalmazása az egyetemi oktatásban: esettanulmány” *Taylor: Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Folyóirat: A Virtuális Intézet Közép-Európa Kutatására Közleményei.* 2017/1:(27) pp. 155-162.
- [14] Lubawy, WC. (2003). „Evaluating teaching using the best practices model.” *American Journal of Pharmaceutical Education.* 67(3): Article 87.
- [15] Mező, F. (2002). „A tanulás stratégiája.” Debrecen. Pedellus Kiadó.
- [16] Ollé, J. (2009). „A képzés minőségét befolyásoló oktatás- és tanulásszervezési kérdések a felsőoktatásban.” In: Drótos Gy., Kovács G. (szerk.): *Felsőoktatás-menedzsment.* Budapest, Aula Kiadó. 149-164. p.
- [17] Pierog, A. & Erdei, P. & Gergely, É. (2016): „A Z generáció vezetőikkel szembeni elvárásai.” *International Journal Of Engineering And Management Sciences / Műszaki És Menedzsment Tudományi Közlemények Vol.1.:(No. 1) Paper* <http://ijems.lib.unideb.hu/cikk/cikk/57aa317508a40>.
- [18] Romanelli, F. & Bird, E. & Ryan, M. (2009). „Learning Styles: A Review of Theory, Application, and Best Practices.” *American Journal of Pharmaceutical Education* 2009; 73 (1) Article 9.
- [19] Székely, L. (2012). „Az új csendes generáció” In Nagy Á. & Székely L. (2012) *Másodkézből.* Magyar Ifjúság. Kutatópont, Budapest. pp. 9–28.
- [20] Szitó, I. (2005). „Tanulási stratégiák fejlesztése. *Iskolapszichológia* 2. ELTE. Budapest